

V. NEKROLOGI

PROF. ZW. DR HAB. ANDRZEJ KOMAR (1933 - 1999)

Dnia 30 grudnia 1999 r., po długiej i ciężkiej chorobie, zmarł prof. zw. dr hab. Andrzej Komar, szósty z kolei kierownik Katedry Prawa Finansowego Uniwersytetu Poznańskiego i założyciel Katedry Europeistyki Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu.

Andrzej Komar urodził się w dniu 28 października 1933 r. w Warszawie. Po złożeniu egzaminu dojrzałości w 1952 r. w Poznaniu, rozpoczął studia prawnicze na Wydziale Prawa Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu.

Studia te ukończył w 1956 r. i w grudniu tegoż roku został zaangażowany przez profesora Jana Zdzitowieckiego w charakterze asystenta w Katedrze Prawa Finansowego UAM. W ciągu następnych 30 lat przeszedł wszystkie szczeble kariery akademickiej, aż do tytułu naukowego profesora zwyczajnego i funkcji kierownika katedry przez ponad 30 lat. I tak w 1961 r. uzyskał stopień doktora nauk prawnych, w 1966 r. habilitował się i otrzymał nominację na stanowisko docenta, w 1973 r. – tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1980 r. – tytuł profesora zwyczajnego. Od 1969 r. pełnił nieprzerwanie funkcję Kierownika Katedry Prawa Finansowego UAM. Z powodów politycznych w 1968 r. ówczesne władze uczelniane nie zgodziły się na powołanie prof. A. Komara na stanowisko kierownika katedry. W rezultacie przez rok funkcję tę pełnił kurator.

Zainteresowania naukowe Profesora były bardzo szerokie i obejmowały problematykę budżetową, podatkową i finansową Unii Europejskiej. Był autorem około 200 prac naukowych, w tym około 16 książek. Debiutem naukowym Profesora A. Komara było obszerne studium *Polityka podatkowa rządu pruskiego wobec ludności polskiej w Wielkim Księstwie Poznańskim w latach 1815 - 1870*, opublikowane w 1960 r. w VI tomie *Materiałów do Dziejów Pomorza i Wielkopolski*. Ten wątek badań był kontynuowany w opublikowanej w 1962 r. pracy doktorskiej *Budżet miasta Poznania w PRL (lata 1945 - 1960)*. Finanse lokalne stanowiły zresztą przedmiot kilku następnych monografii: *Gospodarka budżetowa Poznania 1961 - 1965* (Poznań 1969); *Finanse miasta Poznania na tle finansów Warszawy, Krakowa, Łodzi i Wrocławia* (Poznań 1969); *Finanse rad narodowych* (Warszawa 1970); *Finanse gmin* (Warszawa 1977); *Budżety terenowe*, w: *System instytucji prawnofinansowych PRL*, t. II, *Instytucje budżetowe* (Warszawa 1982). Zagadnienia gospodarki budżetowej były też przedmiotem pracy habilitacyjnej *Struktura budżetu PRL* opublikowanej w 1966 r. przez Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne.

Drugą grupę badań naukowych Profesora Andrzeja Komara stanowiły prace z zakresu podatków i prawa podatkowego. Na wyróżnienie zasługują tu m.in. następujące studia i monografie: *Założenia podatku wyrównawczego* (Poznań 1973); *Porównawcze opodatkowanie czynników produkcji* (Warszawa 1975); *Das Steuer- und Abgabensystem Polens*, „Internationale Wirtschafts Briefe” 1974, z. 4, Herne/Berlin; *Opodatkowanie ludności pracującej* (Warszawa 1984).

Lata siedemdziesiąte stanowią przełom w dotychczasowych badaniach naukowych prof. Komara, z uwagi na zajęcie się pionierską wówczas problematyką finansów integracji europejskich. Do klasycznych już pozycji z tej tematyki można zaliczyć następujące monografie: *Opodatkowanie transferu technologii na obszarze Europejskich Wspólnot* (Poznań 1979); *Gospodarka budżetowa Europejskich Wspólnot* (Poznań-Warszawa 1981); *Probleme der Steuerharmonisierung in der EG*, „Europa-Institut” 1983, z. 21, Saarbrücken; *Finanse a Wspólnoty Europejskie* (Warszawa 1983); *Systemy podatkowe krajów Wspólnot Europejskich* (Warszawa 1989); *Europejska unia walutowa* (Warszawa 1993); *Polen auf dem Weg zur Marktwirtschaft, Chancen und Risiken*, w: *Marktwirtschaft in Osteuropa* (Baden-Baden 1993); *Biała Księga. Polska – Unia Europejska. Usługi finansowe*

we i prawo kredytowe. Prawo dewizowe (Warszawa 1995); *Systemy podatkowe krajów Unii Europejskiej* (Warszawa 1996).

Oprócz badań naukowych Profesora (pokrótce zarysowanych powyżej), na szczególne uznanie zasługuje kształcenie kadr naukowych oraz dydaktyka uniwersytecka. Wypromował 9 doktorów, był kierownikiem naukowym 2 habilitacji (E. Sosnowskiego i J. Małeckiego), recenzentem w wielu przewodach doktorskich, habilitacyjnych i profesorskich. Metody dydaktyczne Prof. A. Komara cieszyły się ogromnym powodzeniem, czego potwierdzeniem było ponad 400 prac magisterskich, pełne sale wykładowe i ogromna liczba chętnych do uczestniczenia w seminariach magisterskich. Na trwałe w proces dydaktyczny finansów i prawa finansowego wielu polskich uniwersytetów zapisały się dwa podręczniki Prof. A. Komara z zakresu finansów publicznych (1994 i 1995) i finansów publicznych w gospodarce rynkowej (1996), których tematyka w pełni nawiązuje do zakresu wiedzy oferowanego przez renomowane uczelnie zagraniczne.

Sukcesy na polu naukowym i dydaktycznym Profesora A. Komara zaowocowały wyróżnieniami ze strony uczelni i instytucji zagranicznych. Dla pracownika naukowego niemalym zaszczytem jest powołanie w charakterze visiting profesora do prowadzenia wykładów z zakresu porównawczych problemów gospodarki budżetowej i podatkowej. Prof. Komar jako jeden z pierwszych i nielicznych powojennych profesorów poznańskiego Wydziału Prawa zyskał uznanie międzynarodowej społeczności akademickiej. I tak, w roku akademickim 1978/79 wykładał jako visiting profesor na Uniwersytecie w Monachium, natomiast na przełomie 1983/84 zaproszony został jako visiting profesor przez Uniwersytet w Kilonii, gdzie prowadził wykłady i seminaria porównawcze z zakresu finansowania gospodarki. W semestrze letnim 1991 r. gościł na Uniwersytecie w Heidelbergu, wykładając i prowadząc seminaria z zakresu problematyki finansowej i walutowej Unii Europejskiej. Był zapraszany do wygłaszania wykładów przez szereg zagranicznych ośrodków i uczelni. Do ostatnich dni Swego życia, mimo ciężkiej i postępującej choroby, prowadził zajęcia dla słuchaczy Uniwersytetu Europejskiego Viadrina we Frankfurcie nad Odrą. Wielokrotnie przebywał na stażach naukowych w Belgii, Niemczech, Szwajcarii i Włoszech, których plonem były kolejne monografie. W roku akademickim 1991/1992 Profesor został wyróżniony przez Komisję Europejską prestiżowym stypendium Jean Monnet, a także zaproszony do prowadzenia badań w European University Institute we Florencji, który jest jedyną uczelnią pod egidą Komisji.

Zainteresowanie prof. A. Komara problematyką integracji europejskiej i konieczność przygotowania polskich kadr mogących działać w zjednoczonej Europie – skłoniła Go do zabiegania o powołanie studiów europejskich. Niestety, zabiegi te na macierzystym Wydziale Prawa i Administracji UAM w zaproponowanej wersji zakończyły się niepowodzeniem. Prof. A. Komar, objawszy dodatkowo funkcję Kierownika Katedry Europeistyki w Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu, doprowadził na tej uczelni do uruchomienia studiów europeistycznych, uznanych przez Komisję Europejską. Komisja Europejska wysoko oceniła tę działalność organizacyjno-dydaktyczną Profesora i włączyła ją do projektu dydaktycznego Jean Monneta.

Profesor A. Komar od 1974 r. był członkiem International Institute of Public Finance, od 1992 r. – członkiem Team Europe-Poland oraz członkiem założycielem Polskiej Rady Ruchu Europejskiego i członkiem Stowarzyszenia Jean Monneta. Z uwagi na swe wysokie kwalifikacje naukowe został powołany do stałego Zespołu Ekspertów do spraw Harmonizacji Prawa Polskiego z Prawem Unii Europejskiej przy Komitecie Integracji Europejskiej oraz do składu Państwowej Komisji Egzaminacyjnej do spraw Doradztwa Podatkowego I kadencji. Pełnił również funkcję superarbitra Polubownego Sądu Gospodarczego w Poznaniu.

Prof. zw. dr hab. Andrzej Komar należał do niekwestionowanych na arenie międzynarodowej autorytetów z zakresu finansów publicznych i problematyki finansowej oraz walutowej Unii Europejskiej. Najbardziej cenił prawość, pracowitość i lojalność. Był bardzo przywiązany do tradycyjnych wartości rodzinnych. Ogromne poczucie humoru i autoironii pozwalało Mu znosić przeciwności losu. Sam będąc ciężko chory, do ostatnich chwil pomagał w wielu sprawach innym. Prof. Andrzej Komar pozostanie w naszej pamięci jako jedna z wielkich indywidualności Wydziału Prawa i Administracji UAM

Jerzy Małecki

